

Στις αρχές του 1943 ο κλοιός άρχισε να σφίγγει επικίνδυνα για τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης. Οι Ναζί τους είχαν ήδη υποχρεώσει να φορούν το άστρο του Δαβίδ στο στήθος και να παραμένουν στα γκέτο τους, τους είχαν κατάσχει τα καταστήματα και τους απαγόρευαν να πωλούν προσωπικά περιουσιακά τους στοιχεία. Όταν άρχισαν να φεύγουν και τα πρώτα τρένα για το Άουσβιτς, στη Πολωνία, έγινε ξεκάθαρο ότι αθώοι άνθρωποι θα οδηγούνταν στο θάνατο, μόνο και μόνο επειδή είχαν τη συγκεκριμένη θρησκεία.

Μέσα σε αυτήν την τραγική κατάσταση ένας Εβραίος της Θεσσαλονίκης, ο Μορίς Λεών, αντιλήφθηκε έγκαιρα το μεγάλο κακό που ερχόταν. Είχε εργαστήριο σαπωνοποιίας στην περιοχή του Βαρδαρίου και έφερνε λάδι από τον οικισμό της Γλώσσας, στο νησί της Σκοπέλου, προκειμένου να φτιάχνει σαπούνια.

Έστειλε τηλεγράφημα στον κοινοτάρχη της Γλώσσας, Γιώργο Μιτζελιώτη, στο οποίο έγραφε «στείλε μου έλεο». Τη λέξη «έλεο» την έγραψε με ε αντί για αι, ώστε να τονίσει την ανάγκη του για βοήθεια και ο κοινοτάρχης το κατάλαβε αμέσως.

Ήταν η αρχή της σωτηρίας 14 Εβραίων της Θεσσαλονίκης, μέλη τριών οικογενειών (Λεών, Μόλχο και Καμχί), την οποία βρήκαν στη Γλώσσα της Σκοπέλου, όπου τους αγκάλιασαν και τους έκρυψαν για περίπου 1,5 χρόνο χριστιανοί του οικισμού. Και μάλιστα, χωρίς να τους πάρει καθόλου είδηση όλο αυτό το χρονικό διάστημα η ναζιστική φρουρά που έδρευε στο Λουτράκι, το λιμάνι της βόρειας πλευράς του νησιού.

Την προσπάθεια σωτηρίας των 14 αυτών Εβραίων της Θεσσαλονίκης περιγράφει στο ethnos.gr ο διδάκτορας Νομικής του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου Απόστολος Τζαρός, ο οποίος συγκέντρωσε στοιχεία ανατρέχοντας στη σχετική βιβλιογραφία και μιλώντας με τη μοναδική από τους 14 που βρίσκεται ακόμα εν ζωή, τη Νίνα Καμχί, η οποία μεταφέρθηκε στη Σκόπελο στην ηλικία των 2,5 ετών.

Ο κ. Τζαρός θα παρουσιάσει την ιστορία στο πλαίσιο εκδήλωσης που διοργανώνει στη Ζάκυνθο, από την 1η έως τις 4 Φεβρουαρίου, η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του νησιού, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου.

Τους πήρε με το καΐκι

Μόλις αντιλήφθηκε το μήνυμα του Μορίς Λεών ο Γιώργος Μιτζελιώτης, ναύλωσε αμέσως ένα καΐκι και ξεκίνησε για τη Θεσσαλονίκη, με το πρόσχημα ότι μεταβαίνει για να ψωνίσει σιτάρι.

«Το καΐκι άραξε στην Επανομή και αμέσως ο κοινοτάρχης της Γλώσσας μετέβη στη Θεσσαλονίκη, όπου άρχισε να ψάχνει τον Μορίς Λεών. Είχε μαζί του και τουλάχιστον μία πλαστή ταυτότητα με χριστιανικό όνομα. Πήγε στο κατάστημά του Λεών αλλά ήταν κλειστό. Τελικά τον βρήκε και μαζί με εκείνον πήρε και τους άλλους 13 Εβραίους. Τους οδήγησε όλους στο καΐκι και από εκεί στη Σκόπελο», τονίζει ο κ. Τζαρός.

Στη Γλώσσα ο Γιώργος Μιτζελιώτης είχε έρθει σε συνεννόηση με τον Γιώργο Κορφιάτη, ο οποίος ήταν αδελφός της γυναίκας του. Οι δύο άντρες, μαζί με τις συζύγους (το όνομα και των δύο ήταν Μαγδαληνή), ανέλαβαν να κρύψουν τους Εβραίους.

«Για 1,5 χρόνο τους έκρυβαν σε τρία διαφορετικά σπίτια. Η γερμανική φρουρά στο Λουτράκι δεν πήρε είδηση για το γεγονός. Η Γλώσσα είναι ένας μικρός οικισμός και προφανώς θα γνώριζαν για την παρουσία των Εβραίων και οι άλλοι κάτοικοί του αλλά κανένας δεν είπε τίποτα στους Γερμανούς. Τους βοήθησαν όλοι με τη σιωπή τους και μάλιστα χωρίς να ζητήσει κανένας το οποιοδήποτε αντάλλαγμα. Ούτε καν οι χριστιανικές οικογένειες που τους έκρυβαν. Όταν έφυγαν οι Γερμανοί, ένας χριστιανός και ένας Εβραίος ανέβηκαν στο καμπαναριό της Γλώσσας και άρχισαν να χτυπούν την καμπάνα, μέχρι που απόκαμαν. Αγκαλιάστηκαν κι έκατσαν να ξαποστάσουν. Για την αυτοθυσία τους οι Μιτζελιώτης και Κορφιάτης αναγράφησαν το 1980 στο Βιβλίο των Δικαίων των Εθνών. Πρόκειται για μία λίστα, στην οποία περιλαμβάνονται, όσοι Ευρωπαίοι βοήθησαν να σωθούν Εβραίοι από το Ολοκαύτωμα», αναφέρει ο κ. Τζαρός.

Κατά τον ίδιο, η βοήθεια των Μιτζελιώτη και Κορφιάτη αναγνωρίστηκε από τους απογόνους των 14 διασωθέντων Εβραίων, οι οποίοι τελούν μνημόσυνο στη μνήμη τους και περνούν πολύ συχνά στη Σκόπελο μέρος των διακοπών τους.

«Εμείς σήμερα δυσκολευόμαστε να συναισθανθούμε τη δυσκολία της πράξης διάσωσης των Εβραίων. Αν το αντιλαμβάνονταν οι Γερμανοί, θα τους εκτελούσαν όλους. Ωστόσο, αν και όλοι ήξεραν ότι διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο, δεν έκαναν πίσω, αφού έβαλαν πάνω απ' όλα τη σωτηρία αθώων ανθρώπων ζώων. Το ότι γνώριζαν τον κίνδυνο, δείχνει και την αξία της πράξης τους», αναφέρει ο διδάκτορας Νομικής του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Η διαμονή σε καλύβι και σε ξωκκλήσι

Μέσα σε αυτόν τον 1,5 χρόνο, εξαιτίας διαφόρων γεγονότων και για την ασφάλειά τους, οι 14 Εβραίοι αναγκάστηκαν να αλλάξουν τόπο διαμονής. Όπως λέει ο κ. Τζαρός, αναγκάστηκαν για κάποιο διάστημα να διαμείνουν σε καλύβι, στα χωράφια της ευρύτερης περιοχής της Σκοπέλου, όταν δημιουργήθηκε επεισόδιο με Ναζί στη γειτονική Σκιάθο. Οι τρεις οικογένειες των Εβραίων μεταφέρθηκαν στο καλύβι, αφού οι κάτοικοι της Γλώσσας ανέμεναν εφόδους από τη γερμανική φρουρά.

Επίσης, σε άλλο διάστημα κάποιοι από τους Εβραίους διέμειναν στο ξωκκλήσι της Παναγίας της Ελιώτισσας. Τους φύλαγε ένας ιερωμένος, ο οποίος ήταν ζωσμένος με περίστροφο.

ΠΗΓΗ: [ΕΘΝΟΣ, 22.01.2024](#)

